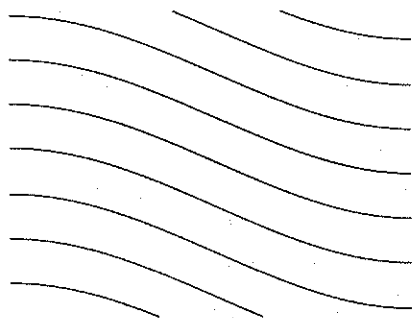

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

NOVIČKE

OKTOBER 1999/10

▲ **DOMAČE NOVIČKE** ● Pregled *izobraževanje odraslih v Sloveniji 1999/2000* ● Beremo z Manco Košir ● Odnosi z mediji v študijskih krožkih ▲ **SPOTI** ● Vseživljenjsko učenje, splošno izobraževanje odraslih in civilna družba ● Študijski obisk Nizozemske ▲ **KOTIČEK JE VAŠ** Kako ukrepam, ko so kršene moje osnovne pravice ● Učenje v skupini ● Zavod za zaposlovanje: interesne skupine - nova oblika informiranja ● Učna pomoč brezposelnim osebam na Koroškem ● Univerza za tretje življenjsko obdobje v Mariboru ▲ **POSVETI, KONFERENCE** ▲ **NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS**

I z d a j a t e l j :   A n d r a g o š k i   c e n t e r   S l o v e n i j e

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo izboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

- Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljskih organizacijah).
- Z vsebinsko zasnovo predvidevamo, da bomo v Novičkah objavljali tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
  - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
  - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
  - sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
  - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
  - sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
  - novosti v upravljanju in zakonodaji;
  - statistične podatke;
  - mnenja, stališča in predloge;
  - podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
  - podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
  - prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
  - novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- V Novičkah bomo objavljali kratke, jedrnat, objektivne in nepristranske informacije.
- Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.
- Uporabniki prejemaajo Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS.
Odgovorni osebi: mag. Zvonka Pangerc Pahemik, vodja Informacijskega središča, in mag. Maja Korošak, urednica.
- Novičke tiska Tiskarna Štok.
- Prelom: Iztok Kham.
- Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 061 1842 560, faks: 061 445 881, internet: www.acs-saec.si, el. naslov: maja.korosak@acs-saec.si
- Novičke lahko preberete tudi na internetu: www.acs-saec.si/publikacije/novicke_slo.htm

Pregled *Izobraževanje odraslih v Sloveniji* 1999/2000

Letos v Andragoškem centru Slovenije vnovič pripravljamo pregled *Izobraževanje odraslih v Sloveniji*. Za zbiranje podatkov o izobraževalni ponudbi smo tudi letos pripravili vprašalnik, ki so ga izvajalci izpolnjevali v izobraževalnih organizacijah. Da bi bili podatki v pregledu dovolj natančni in pravilni ter pregledni, smo jih pred vpisom v podatkovno zbirko dodatno preverili. Pri tem smo bili predvsem pozorni, da se v pregledu ne bi pojavljali podatki, ki bi bili v neskladju z veljavnimi zakonskimi in podzakonskimi akti in predpisi ter z določbami posameznih izobraževalnih programov. To velja predvsem za tisti del izobraževalne ponudbe, ki se nanaša na javnoveljavne programe, po katerih se izobražujejo odrasli, oziroma za tiste programe, ki vodijo k pridobitvi izobrazbe. V nadaljevanju navajamo nekaj najpogostejših "napak" oziroma nenatančnih navedb, na katere bomo naslednje leto bolj pozorni mi sami pri natančnejši pripravi vprašalnika. Hkrati pa je to lahko v pomoč vsem izvajalcem izobraževanja odraslih pri izpolnjevanju vprašalnikov v prihodnosti.

Javnoveljavni izobraževalni programi

Največ napak se je pojavljalo pri navajanju javne veljavnosti izobraževalnega programa in navajanju ustreznega organa s področja izobraževanja oziroma z drugih področij, ki je program potrdil. V zadnjih letih smo pričali intenzivnim spremembam v izobraževanju, te so povzročile spremembe v postopkih in pristojnostih sprejemanja izobraževalnih programov, in verjetno kar nekaj zmede izhaja tudi iz tega. Pri označevanju tovrstnih podatkov v vprašalniku je zato morda še najbolje, če preverimo navedbo, ki je zapisana v izobraževalnem programu. V uvodnem delu vsakega izobraževalnega programa je namreč navedeno, kateri strokovni svet ga je potrdil ter kdaj ga je sprejel pristojni minister.

Pri označevanju pristojnega strokovnega sveta, ki je potrdil izobraževalni program, so izvajalci naleteli na težave predvsem pri tistih programih, ki so starejšega izvora in jih je potrdil še Strokovni svet vzgoje in izobraževanja, ki v vprašalniku ni bil posebej naveden. Ob vnosu podatkov v podatkovno zbirko smo bili pozorni na to in upoštevali navedbo izvajalcev.

Enako velja tudi za navajanje uradnega naziva javnoveljavnih izobraževalnih programov. Ob primerjanju podatkov v vprašalnikih z uradnimi nazivi izobraževalnih programov smo namreč v veliko primerih opazili neskladja. Da bi bili podatki v pregledu natančni, smo vse nazive izobraževalnih programov poenotili tako, da smo uporabili uradni naziv izobraževalnega programa.

Večje spremembe smo letos lahko opazili na področju jezikovnega izobraževanja odraslih. S 1. septembrom 1999 so namreč prenehali veljati štiri javnoveljavni izobraževalni programi usposabljanja v tujih jezikih, in sicer: Program usposabljanja v italijanskem jeziku, Program usposabljanja v nemškem jeziku, Program usposabljanja v francoskem jeziku in Program usposabljanja v angleškem jeziku. Nadomestili so jih novi programi: Italijanščina za odrasle, Nemščina za odrasle, Francoščina za odrasle in Angleščina za odrasle. Ob preverjanju uradnih nazivov izobraževalnih programov smo zato bili pozorni tudi na to spremembo.

Nekaj nejasnosti je bilo tudi ob navajanju javne veljavnosti pri naslednjih izobraževalnih programih: Higijenski minimum, Varstvo pri delu, Požarna varnost, Usposabljanje za pripadnike civilne zaščite ipd. Čeprav v teh primerih določeni podzakonski predpisi določajo znanja, ki naj bi jih udeleženci obvladali, pa ni sprejetega javnoveljavnega programa, po katerem se do teh znanj pride. V nekaterih primerih je predpisan le izpit. Zato smo tovrstne programe označili kot programe, ki niso javnoveljavni, pravilna pa ostaja oznaka vrste programa, namreč da gre za "usposabljanje oziroma izobraževanje po zakonskih predpisih".

Ob pregledovanju vprašalnikov smo ugotovili, da so nekateri izvajalci kot javnoveljavne označevali tudi nekatere izmed izobraževalnih programov, ki jim je z novo šolsko zakonodajo javna veljavnost prenehala in se tako ne morejo več razpisovati kot javnoveljavni oziroma si udeleženci po njih ne morejo pridobiti javno veljavne listine. Takšna sta npr. Program usposabljanja za računovodjo oz. Program usposabljanja za poslovnega sekretarja. Ker v skladu z novo zakonodajo in podzakonskimi predpisi (Odredba o izobraževalnih programih poklicnega izpopolnjevanja in usposabljanja, Ur. l. št. 28, 22. april 1999) ti programi niso več javno veljavni, jih tudi mi v pregledu ne moremo objavljati kot takšne.

Izvajalci so zelo različno navajali tudi trajanje izobraževanja po različnih izobraževalnih programih za pridobitev izobrazbe. Ker v vprašalniku nismo jasneje določili zelenega podatka o trajanju izobraževalnega programa, so se pojavljale naslednje različice trajanja programa:

- navajanje trajanja po programu za en letnik, in sicer uradni podatek iz programa;
- navajanje trajanja po programu za en letnik, in sicer število ur izvedbe programa, to se lahko razlikuje od uradnega programa - prilagoditev za odrasle;
- navajanje trajanja po programu za celoten program izobraževanja - uradni podatek iz programa;
- navajanje trajanja po programu za celoten program izobraževanja - izvedba programa.

V letošnjem letu smo podatke o trajanju programa pustili take, kot so jih navajali posamezni izvajalci, za naslednje leto pa bomo poskusili vprašalnik pripraviti tako, da bodo podatki v pregledu enotnejši in preglednejši. Pri tem pa se obračamo na vse izvajalce, da nam morda tudi sami pomagajo pri razmišljanju o tem, kateri so tisti podatki, ki so najbolj koristni za uporabnike pregleda in ki se tudi njim zdijo najpomembnejši za objavo v pregledu izobraževalne ponudbe. Edini podatek o trajanju izobraževanja, na katerega smo bili bolj pozorni, pa je bil, ali izvajalci pri prilagajanju trajanja posameznega programa izobraževanju odraslim

upoštevajo Navodila za prilagajanje izobraževalnih programov poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslim udeležencem izobraževanja, po katerih morajo za odrasle izvesti vsaj 30 odstotkov organiziranega izobraževanja po programih, ki so bili pripravljene za mladino.

Izobraževalni programi neformalnega splošnega izobraževanja, ki nimajo javne veljave

Izobraževalni programi, ki nimajo javne veljave, so lahko zelo raznoliki, odprti, imajo različno dolgo trajanje ipd. Zaradi večje odprtosti in "svobode" tovrstnih izobraževalnih programov se pri njih ni pojavljalo prav veliko nejasnosti. Morda bi kazalo omeniti le nekaj primerov.

Nekaj nejasnosti se je pojavljalo pri navajanju izobraževanja v študijskih krožkih. Kar nekaj izvajalcev je študijske krožke označilo kot javnoveljavne programe, ki sta jih potrdila Andraško center Slovenije ali Ministrstvo za šolstvo in šport. Študijski krožki so ena od oblik neformalnega izobraževanja, niso izobraževalni programi in niso javno veljavni. Pri navajanju študijskih krožkov v pregledu je zato dobro, če izvajalci navedejo teme (konkretne oziroma okvirne), ki jih preučujejo v študijskih krožkih (če jo v trenutku razpisa pregleda že poznate). Na tak način lahko v pregledu posamezne teme na lažji način razporedimo po različnih področjih (npr. izobraževanje na področju kulture, zdravstva, umetnosti ipd.), konkretnjša navedba pa daje jasnejši podatek morebitnim udeležencem, ki jih zanima posamezna tema.

Drug podoben primer so središča za samostojno učenje. Kar nekaj izvajalcev je navedlo, da imajo v svoji izobraževalni ponudbi središča za samostojno učenje. Konkretnjši in uporabnejši podatek za vse tiste, ki jih zanima tovrstna izobraževalna ponudba, pa bi bila navedba konkretnih izobraževalnih programov, po katerih se udeleženec lahko izobražuje v središču za samostojno učenje (npr. jezikovni programi, programi posameznih strokovnih področij ipd.).

V nekaterih od zgoraj navedenih primerov so nas izvajalci sami opozarjali, da so rubrike v vprašalniku prema lo jasne oziroma ne zajemajo vseh tistih možnosti, ki se pojavljajo v njihovi organizaciji, tako da niso vedeli, kam uvrstiti svojo izobraževalno ponudbo. Vse pripombe in predloge smo zapisali in jih bomo upoštevali pri pripravi vprašalnika za naslednje leto. Področje izobraževanja odraslih je zelo fleksibilno in se (predvsem v neformalnih oblikah izobraževanja) zelo hitro širi, zato se bomo tudi pri vprašalniku potrudili, da bomo vanj vsako leto sproti vključevali vse novosti, ki nam jih izvajalci sporočajo, in sproti odpravljali nejasnosti in težave, ki se pojavljajo. Izvajalce zato s koristnimi pripombami in predlogi vabimo k sodelovanju tudi v prihodnje.

Tanja Možina, ACS

Beremo z Manco Košir

Izpeljava projekta *Beremo z Manco Košir*, nove dejavnosti Andragoškega centra RS v okviru študijskih krožkov, o kateri smo pisali že v prejšnji številki Novičk, poteka po načrtih. V prihodnjih dneh bo vodstvo projekta izmed vseh prijavljenih za mentorje študijskih krožkov izbralo tiste, ki bodo v svojem okolju predstavljali "epicentre", iz katerih se bo širil "bralni virus". Izbor bo za vse vpletene kaj nevhvaležna naloga, saj bo zaradi omejenih finančnih zmožnosti treba izločiti marsikaterega ljubitelja knjige.

Bodoče mentorje bomo s potrebnim znanjem oborožili v mesecu novembru, in sicer: 4., 5., 11., 12., 22. in 23. Na usposabljanju bodo svoja znanja delile: dr. Meta Grosman, dr. Manca Košir, dr. Nena Mijoč, dr. Silva Novljan, mag. Sabina Jelenc, Nataša Elvira Jelenc, Sonja Klemenčič, Nada Mulej in Natalija Žalec. Mentorji bralnih študijskih krožkov bodo poleg tem, ki jih sicer ponotranjajo bodoči mentorji študijskih krožkov, dobili natančnejši vpogled v bralno sposobnost in procese branja, poglobili lastno informacijsko pismenost, osvojili komuniciranje z mediji in javnostmi, se naučili oblikovati novinarski prispevek in pridobiti sponzorja.

Sodelovanje z Bralnim društvom Slovenije bo po našem mnenju koristno za obe ustanovi, saj se cilji in naloge obeh v mnogočem prekrivajo. Na 3. strokovnem posvetovanju *Bralnega društva Slovenije* z naslovom *Bralna sposobnost ima neomejene možnosti razvoja*, ki bo v Postojni 18. in 19. novembra, bo ACS predstavil projekt *Beremo z Manco Košir* ter nekatere ugotovitve razvojno-raziskovalnega projekta *Funkcionalna pismenost*, ki je bil izveden v sodelovanju z Zvezo ljudskih univerz Slovenije.

Hkrati iščemo tudi pokrovitelje. Finančno je do sedaj projekt podprlo Ministrstvo za šolstvo in šport, sponzorje še pridobivamo. Če vas zanima kar koli glede študijskih krožkov *Beremo z Manco Košir*, pokličite Darijana Novaka na telefon 061/1842 582.

Darijan Novak, ACS

Odnosi z mediji v študijskih krožkih

V okviru stalnega strokovnega izpopolnjevanja vodij in mentorjev študijskih krožkov smo v oktobru organizirali predavanje z delavnico na temo odnosi z mediji, ki ga je izpeljala dr. Manca Košir. Odziv na usposabljanje je bilo več kot zadovoljiv. Prijavilo se je namreč dvakrat več udeležencev, kot smo predvidevali, zato smo se odločili, da bomo v novembru usposabljanje ponovili, vendar le za mentorje in vodje, ki so se prijavi že v prvem roku in so bili o tem tudi pisno obveščeni.

Delo v študijskih krožkih obsega različne ravni javnega delovanja. To med drugim zajema tudi različne medije, ki javnost seznanjajo z načrti in rezultati dela študijskega krožka. Vodje in mentorji imajo različne izkušnje pri sodelovanju z mediji; tako pri pridobivanju novinarjev in urednikov, da objavijo članek oziroma prispevek v časopisu, na televiziji ali radiu, kot tudi pri samem pisanju člankov o delu študijskega krožka. Na srečanju smo se seznanili s temeljnimi funkcijami in značilnostmi medijev, ki jih moramo upoštevati pri izboru in načinu predstavitve dogodka. Na podlagi našega srečanja lahko trdimo, da sta si teorija in praksa druga drugi v oporo. Uvodno predavanje je bilo zelo dobro izhodišče za pogovor o izkušnjah, ki jih imajo vodje in mentorji pri navezovanju stikov z mediji in nastalih medijskih izdelkih, ki so rezultat dela študijskih krožkov. Teoretična izhodišča so bila dobra opora pri pogovoru o pomembnih podrobnostih, ki jih moramo upoštevati tako pri navezovanju stikov z mediji kot pri objavi dogodka.

Sklenemo lahko, da je sodelovanje z mediji nedvomno pomemben in potreben način seznanjanja javnosti z rezultati dela študijskih krožkov, tako na lokalni kot nacionalni ravni. Pri tem imate vodje, mentorji in člani študijskih krožkov nedvomno največjo vlogo, saj ste vi tisti, ki o problematiki, ki jo obravnavate, največ veste – zato spodbuda in povabilo: pišite, govorite o tem, da bomo tudi mi, ki nismo neposredno z vami, seznanjeni z dogajanjem, ki je rezultat dela in življenja v vašem okolju.

Vilma Malečkar, ACS

S POTI

Vseživljenjsko učenje, splošno izobraževanje odraslih in civilna družba

Konferenco s takim naslovom je finsko ministrstvo za izobraževanje organiziralo v času njihovega predsedovanja Evropski uniji. Videti je, da so take konference že utečena praksa tistih, ki Uniji predsedujejo. Prva, ki so jo Finci v času svojega predsedovanja organizirali, je bila julija letos v Helsinkih, namenjena pa je bila novim razsežnostim učenja in informacijski družbi, druga je bila ta, ki jo v nadaljevanju opisujem, tretja pa bo od 18. do 19. novembra v Tampereju in bo obravnavala poklicno izobraževanje. Tema te zadnje bo *Novi izzivi sodelovanja med poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem ter delom*. Za leto 2000, ko pred-

sedovanje Evropski uniji prevzame Portugalska, napovedujejo konferenco v maju ali juniju, na kateri bodo govorili o ključnih spretnostih za polno in aktivno državljanstvo in delo.

Konference v pristaniškem mestecu Turkuju se je udeležilo več kot 200 udeležencev. Večina jih je bila iz države gostiteljice, sodelovali pa so tudi predstavniki iz držav Evropske unije ter uslužbenci Evropske unije. Drugi dan konference je udeležence pozdravil Martti Ahtisaari, predsednik Finske. Reči je treba, da je bila konferenca izjemno dobro organizirana in pripravljena. Plenarni del se je dopolnjeval z delom v skupinah in obiski ustanov, pomembnimi za osvetlitev teme, ki jo je obravnavala posamezna skupina. Skupinsko delo je bilo organizirano v osmih delavnicah, ki so obravnavale: osebni razvoj (intelektualni): jeziki, informacijska tehnologija ipd.; osebni razvoj (praktične veščine): umetnost in obrt, izražanje samega sebe, umetnost, telesna kultura; vrednotni svetovni nazor: ideologija, etika, religija, politika; lokalni in regionalni razvoj; demokracija in učenje v organizaciji; splošno izobraževanje odraslih: preprečevanje marginalizacije in pospeševanje zaposlovanja; druga priložnost ter tretje življenjsko obdobje in učenje.

Prav pri delu v delavnicah so se organizatorji edinokrat "ušteli", ne glede na to, da jim z vsebinskega vidika ne gre nič očitati. Postavili so si previsoke cilje. Tako so si zamislili, da bi na konferenci oblikovali sporočila tistemu, ki predseduje Evropski uniji, hkrati pa tudi priporočila za novi program Socrates II - Grundtvig (za obdobje 2000-2006), namenjen izobraževanju odraslih. Ta priporočila naj bi se nanašala na vodenje programa, prioritete in vsebino. Navodila udeležencem so bila nekoliko drugačna. Predstavili naj bi izobraževanje odraslih v svoji državi, predvsem z vidika splošnega izobraževanja in prioritet, ki jih ima posamezna država na tem področju. Zgodilo se predvsem to, da so udeleženci razumeli, da morajo predstaviti sistem izobraževanja in so se le malo ali skoraj nič dotikali splošnega izobraževanja. Seveda so bile tudi izjeme. Sama sem vodila delo v prvi skupini, ki je obravnavala jezikovno izobraževanje v povezavi z informacijsko tehnologijo in intelektualno rastjo posameznika. Glede na naslov konference (splošno izobraževanje odraslih - v angleškem jeziku Liberal Adult Education) se je v skupini zataknilo že pri terminologiji.

Kljub vsemu so organizatorji dosegli svoj namen. Od osmih skupin so dobili osem sporočil predsedujočemu v Evropski uniji in osem priporočil za program Grundtvig. Tega so se lotili na izjemno posrečen način. Vodja in koordinator celotnega skupinskega dela je bil vodja oddelka za strateško planiranje pri finski televiziji. Njegovo navodilo je bilo, naj vsaka skupina pripravi eno sporočilo in eno priporočilo. Oboje naj bo zelo kratko - največ 15 besed, da bo lahko pripravljeno za računalniški program power point in se bo prikazovalo na zaslonu, medtem ko bo poročevalec poročal. To je tudi dosegel. Predstavitve so bile kratke in jedrnatе in so se, hkrati s poročanjem, prikazovale na zaslonu.

Sporočila skupin so bila zanimiva in jih navajam v celoti:

- mostovi, ne prepreke: informacije, komunikacija, dograjevanje znanja s participacijo in sodelovanjem, da bi povečali medsebojno razumevanje;

- izražanje samega sebe in druge sorodne teme ter druge oblike učenja z aktivnostjo so temeljne človekove potrebe in jih moramo spodbujati;
- vrednotni (svetovni) nazor: enakost, razumevanje/spoštovanje razlik, participativna demokracija, medsebojnost, ravnotežje, pluralnost, emocionalna zakoreninjenost, kritično mišljenje, ozaveščanje, duhovnost, obnovljivost;
- mreže učenja odraslih so najboljše, če so ustanovljene na regionalni in lokalni ravni in temeljijo na obširnih partnerstvih, to pa zahteva učenje po meri odraslih;
- težnje, ki so izziv demokraciji: internacionalizacija političnega odločanja; globalizacija ekonomije, ki je zunaj nadzora političnih oblasti; vpliv medijev; povečana migracija in nacionalizem; razkorak med tistimi, ki imajo, in tistimi, ki nimajo;
- promocija civilne družbe: premostiti razkorak med zasebnim svetom posameznika in javnimi družbenimi strukturami;
- učenec je najpomembnejša oseba v procesu učenja. To mora biti takšno, da mu daje moč. Netradicionalni učenci pri svojem učenju vidijo svoj interes, svoje načrte in svoje dosežke;
- **PREDCI**: Podpora kvaliteti življenja; Raziskovalci – starejši kot raziskovalci v tretjem obdobju; Evropsko zavedanje; Druženje v mreže, nova tehnologija; Celostna vpetost v družbo (aktivni v družbi); Investicija (politična).

Priporočila za program Grundtvig:

- Izobraževanje učiteljev naj vključuje značilnosti izobraževanja odraslih in pospešuje mobilnost in ustvarjalnost.
- Program naj bo bližje realnemu življenju in naj odraža potrebe odraslih učencev.
- Prednost marginalnim skupinam, ni meja za učenje, nove oblike in vsebine, neformalno učenje, spremeniti institucije.
- Razviti evropske mreže in nove poti učenja z mrežami.
- Presezimo meje metodoloških pristopov.
- Grundtvig mora podpirati učne aktivnosti, pa naj se odvijajo v formalnem ali neformalnem okolju.
- Grundtvig bi moral tvegati in podpirati bolj eksperimentalne in provokativnejše projekte.
- **STUDENT** – spomnite se študentov univerze tretjega življenjskega obdobja. Sodelovanje z znanjem in izkušnjami, Treniranje in usposabljanje, Univerza za tretje življenjsko obdobje, Dogajanje/razvoj je vse življenje, Nove poti, Tehnologija.

Namesto sklepa: kljub pomanjkanju časa za delo v skupinah je bila konferenca uspešna. Organizatorji obljublajo zbornik referatov in poročil iz delovnih skupin do konca tega leta. Glede na to, kako so se zadeve lotili, jim je verjeti. Torej, počakajmo. Lahko pa rečem, da je bil dogodek svojevrstna učna izkušnja.

Dr. Vida A. Mohorčič Špolar, ACS

Študijski obisk Nizozemske

Od 18. do 24. septembra sem se udeležila študijskega obiska Nizozemske, v okviru programa *PHARE – MOCCA*. Obiskala sem razvojno-svetovalne organizacije ter nacionalne organizacije, ki so zadolžene za razvoj in svetovanje na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja mladine in odraslih ter ministrstvo za znanost, kulturo in izobraževanje.

Namen obiska naštetih organizacij je bil naslednji: seznanitev z dejavnostjo organizacije, seznanitev z modularno zasnovo programov poklicnega in strokovnega izobraževanja mladine in odraslih ter seznanitev s preverjanjem in ocenjevanjem znanja mladine in odraslih.

Najbolj me je zanimalo področje preverjanja in ocenjevanja znanja mladine in odraslih, zato bom v nadaljevanju opisala model preverjanja in ocenjevanja formalno pridobljenega znanja in sposobnosti, ki so ga razvili na Citu*.

Preverjanje in ocenjevanje znanja in sposobnosti udeležencev poklicnega in strokovnega izobraževanja

Preverjanje in ocenjevanje znanja in sposobnosti mladine in odraslih se na Nizozemskem ne razlikuje. Pri preverjanju in ocenjevanju uporabljajo enake načine in metode za mladino in za odrasle. Teoretično znanje preverjajo in ocenjujejo s pomočjo testov, v katerih uporabljajo naloge najrazličnejših tipov: naloge kratkih stavkov, naloge dopolnjevanja, naloge alternativne izbire, naloge povezovanja, ipd. Sposobnosti in spretnosti udeležencev preverjajo in ocenjujejo praktično, bodisi v delavnicah bodisi neposredno na delovnem mestu. Ocene so številčne.

Na področju preverjanja in ocenjevanja znanja in sposobnosti (pridobljenih na formalen način) se na Nizozemskem obetajo spremembe. Na Citu razvijajo metodo ocenjevanja s pomočjo izdelave "portfolia" (mape udeležencevih izdelkov).

Postopek izdelave portfolia bo opredeljen na splošno, šole pa bodo določile naloge, ki jih je za uspešno opravljen program treba opraviti. Šole torej pripravijo celoten program preverjanja in ocenjevanja znanja in sposobnosti udeležencev izobraževalnih programov, ki vsebuje natančne informacije o vsebini izobraževalnega programa, določene roke preverjanja in ocenjevanja, opredelitev postopka preverjanja in ocenjevanja. Program je treba poslati še na inšpektorat v preverjanje, kjer ugotavljajo, ali vsebuje vse potrebne informacije in ali zajema preverjanje in ocenjevanje zahtevanega znanja in sposobnosti. Nato se program razdeli še udeležencem izobraževalnih programov.

* Cito je nacionalni inštitut, ki se ukvarja s preverjanjem in ocenjevanjem znanja. Sodeloval je pri vzpostavitvi maturitetnega centra v Sloveniji, trenutno pa se ukvarja z ugotavljanjem in potrjevanjem predhodno pridobljenega znanja.

"Portfolio" vsebuje naslednje elemente:

pisni test

Pisni test predstavlja 60 odstotkov celotne ocene "portfolia". Zanj so v celoti odgovorni učitelji, ki teste pripravijo in jih tudi ocenjujejo. Sami izdelajo tudi kriterije ocenjevanja.

praktična naloga

Poglavitni namen praktične naloge je ocenjevanje osnovnih sposobnosti, kot so: sposobnost jezikovnega izražanja, računske in komunikacijske sposobnosti, sposobnost sporočanja, reševanja problemov, raziskovalne sposobnosti in sposobnosti ravnanja s tehničnimi pripomočki. Praktična naloga predstavlja 40 odstotkov celotnega "portfolia".

Praktične naloge so nekakšni majhni raziskovalni projekti (10 - 20 ur), katerih izvedba je omejena na nekaj dni, lahko tudi tednov. Pri ocenjevanju praktične naloge se ne ocenjuje le rezultata, temveč je velik poudarek tudi na procesu izvajanja ter predstavitvi postavljene naloge. Za lažje ocenjevanje izpeljave postavljene naloge mora udeleženec napisati dnevnik, predstavitev opravljene naloge pa je lahko v obliki pisnega ali ustnega poročila, v obliki članka, predstavi se lahko z metodo demonstracije, s plakatom, ipd.

Ponekod pri preverjanju in ocenjevanju sposobnosti udeležencev uporabljajo metodo audio-vizualne predstavitve, ki pa je zelo zahtevna. Udeleženec si namreč najprej ogleda posnetek na videokaseti. Posnetek prikazuje določeno delovno situacijo in neki realen problem, ki se lahko ob tej delovni situaciji pojavi. Nato udeleženec razloži, kako bi problem odpravil na najustreznejši način. V nadaljevanju ga člani komisije napotijo v sosednjo sobo, kjer se nahajajo profesionalni igralci, ki prej predvajano delovno situacijo tudi zaigrajo. Kandidat mora nato še praktično prikazati najustreznejšo rešitev prikazanega problema.

Za uspešno preverjanje in ocenjevanje je treba izdelati tudi natančne kriterije. Pri ocenjevanju praktične naloge je priporočljivo, da se izdelajo enotna merila za vse učitelje, ki sposobnosti preverjajo in ocenjujejo, z njimi pa je treba seznaniti tudi udeležence izobraževanja.

raziskovalna naloga

Raziskovalna naloga obsega 40 - 80 ur, udeleženci pa jo opravljajo v zaključnem letniku. Vsebuje celoten raziskovalni krog, njen namen pa je, da udeleženec dokaže sposobnost povezovanja pridobljenega znanja in sposobnosti. Pri ocenjevanju raziskovalne naloge se ocenjuje tako rezultat kot tudi proces izdelave. Naloga se ne ocenjuje številčno, mora pa biti opravljena zadovoljivo, ker je pogoj za opravljanje glavnega preizkusa za pridobitev certifikata.

udeležbe, obiski

Zadnji element "portfolia" so podatki o udeležbah na različnih ekskurzijah, o obiskih različnih organizacij in institucij, ipd.

Model preverjanja in ocenjevanja, ki ga je Cito razvil v sodelovanju s šolami, temelji na preverjanju in ocenjevanju tako končnega izdelka kot tudi procesa izpeljave postavljene naloge. Udeleženci izobraževanja so pri uporabi tega modela ocenjevani na enak način in na podlagi enakih kriterijev. Model so preizkusili že v različnih šolah in se je izkazal kot uspešen.

Vera Jakara, ACS

KOTIČEK JE VAŠ

Kako ukrepam, ko so kršene moje osnovne pravice

Zveza ljudskih univerz Slovenije je maja 1998 na razpis programov za demokracijo PHARE in TACIS prijavila svoj miniprojekt *Kako ukrepam, ko so kršene moje osnovne pravice*. Prijavljeni projekt je bil dobro ocenjen in uvrščen v financiranje programov za demokracijo. Letos poleti smo projekt zaključili.

Ciljna skupina so bili odrasli z največ 10 let šolanja (končana ali nedokončana osnovna šola in največ dve leti poklicne ali druge šole), ki niso pridobili osnovnega znanja v branju, pisanju, računanju in socialni komunikaciji. Taka ciljna skupina se največkrat ne zaveda, da se uči tudi v vsakdanjih situacijah, in tako ne izrabi možnosti izkušnješkega učenja. Pomanjkanju temeljnih spretnosti se pogosto pridružijo tudi določene oblike vedenja. Funkcionalno nepismeni so pogosto nesamozavestni, včasih predani pasivnosti, čakanju, da jim drugi pomagajo ali kaj storijo zanje. Na slabo obvladovanje temeljnih spretnosti pa se lahko zaradi doživljanja lastne nemoči in pomanjkanja pozitivnih vzorcev vedenja prilepijo različne socialno negativne oblike vedenja. Uživanje mamil, alkoholizem in kriminal so pogosti spremljevalci zlasti tistega dela ljudi, ki menijo, da se ne morejo pozitivno uveljaviti. Poleg tega jih v negativne reakcije in družbeno nesprejemljivo vedenje neredko ženeta ne samo finančna in splošna materialna stiska ampak tudi pomanjkanje splošne poučenosti.

Namen projekta je bil ozaveščanje in izobraževanje funkcionalno nepismenih odraslih na področju osnovnih človekovih pravic v obsegu štirih ur trajajočih predavanj, lahko bi rekli pogovorov; te je vodilo 15 za to usposobljenih predavateljev. S projektom smo želeli vplivati tudi na strpnost udeležencev do drugačnih in na preprečevanje konfliktov v multikulturni družbi. Glede na razpršenost članic ZLUS je projekt pokrival vso Slovenijo. Ob koncu vsake

delavnice so udeleženci izpolnili vprašalnike, s katerimi smo skušali ugotoviti, ali so bili postavljeni cilji projekta doseženi ali ne. 182 udeležencev je vprašalnike vrnilo. Menimo, da je bilo število udeležencev večje in da številni izpolnjenega vprašalnika niso vrnilo.

53 odstotkov udeležencev še ni bilo starih 18 let, 22 odstotkov jih je bilo starih med 18 in 25 let, 5 odstotkov med 19 in 27 let, 20 odstotkov jih je bilo starejših od 28 let. Večina (80 odstotkov) je bila nezaposlena. 69 odstotkov udeležencev meni, da so bile njihove pravice že kršene, vendar je samo slaba polovica teh ob kršitvah reagirala. Večina udeležencev (88 odstotkov) meni, da bi po tem izobraževanju bolje reagirali ob kršenju svojih pravic in da tovrstna znanja potrebujejo. V delavnicah so se dobro počutili in bili navdušeni zlasti nad sproščenim pogovorom, možnostjo izražanja svojega mnenja, nad ugodnim učnim vzdušjem, ustreznim učnim gradivom in uporabo avdiovizualne tehnike.

Tudi predavatelji v delavnicah so bili mnenja, da je bila večina ciljev dosežena, menili pa so tudi, da je tematika preobširna za štiri šolske ure in bi bilo treba program popestriti še z delovnimi listi. Zaradi zanimive tematike menijo, da bi jo bilo dobro predstaviti tudi drugim ciljnim skupinam.

Pri Zvezi ljudskih univerz Slovenije smo veseli, da nam je pri usposabljanju predavateljev uspelo pritegniti tudi Urad varuha človekovih pravic in Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Upamo, da bodo take delavnice v prihodnje postale sestavni del tudi drugih izobraževalnih oblik in da bodo deležne finančne podpore naših institucij.

Alenka Gorza Čretnik, Zveza ljudskih univerz Slovenije

Učenje v skupini

V mesecu maju 1999 smo na Agori v sodelovanju z Zavodom RS za zaposlovanje začeli izvajati skupinsko učno pomoč. Namenjena je vsem, ki so se odločili nadaljevati šolanje in so prijavljeni na zavodu za zaposlovanje.

Zakaj skupinska učna pomoč? V majhnih skupinah udeleženci hitro začnejo aktivno sodelovati pri učenju, sami iščejo rešitve nalog, odkrivajo različne poti do znanja. Spoznajo, da ima vsakdo svoj način učenja, svoj slog razmišljanja in vgrajevanja novih spoznanj v že obstoječo strukturo. Imajo nenadomestljivo izkušnjo, da je poti do znanja več in da je tudi pravih postopkov več. Izberejo tistega, ki jim je bližji in bolj razumljiv.

Prednost učenja v skupini vidimo tudi pri premagovanju strahu pred nalogami, spraševanjem, učitelji. Učna skupina, v kateri se udeleženci srečujejo dlje časa, jim predstavlja varen manevrski prostor za zmanjševanje strahu in odpravo treme. Člani skupine radi pokažejo sošolcem, da znajo rešiti določeno nalogo in ob razlagi snovi preverijo resnično razumevanje snovi. Zgodi

se tudi, da sami predstavijo svojo pot do rešitve. Hkrati jim tak neobvezen nastop pomaga večkrat podoživeti situacijo, ki je podobna izpitni. Vse pozitivne izkušnje, ki jih pridobijo v procesu učenja, so zanje pomembne, saj povečajo njihovo zaupanje v sposobnosti za učenje in jih dodatno motivirajo za osvajanje novih znanj in dosego postavljenega cilja.

Pri delu nas vodi želja, da bi udeležence pripravili na uspešno samostojno učenje, da prevzamejo odgovornost za svoje znanje sami. Poskušamo poenostaviti nekatera zapletena spoznanja in jim jih približati. V ta namen uporabimo vsakdanje življenjske situacije, ki nam ponujajo veliko možnosti za učenje. To pomeni, da šivilji ne razlagamo, da uporablja algebro, ko izračunava, koliko blaga bo porabila za obleko svoje stranke. Na povsem konkretnih primerih ji pokažemo uporabnost njej sicer nesmiselnih nalog.

Delo v skupini usmerjata dva moderatorja. Skupaj se pripravljata na vodenje učnih ur in pripravita nove izzive za udeležence. Prvi moderator je v večji meri odgovoren za snov, način dela (v parih, male skupine, predstavitev spoznanj pred tablo, nastopi, vaje...), ko-moderator pa pripravi kratke vaje za ogrevanje, pogovore na teme o učenju ter izpelje evalvacijo. Moderatorja imata tudi nalogo, da vsem udeležencem omogočita enakovredno sodelovanje v skupini, skrbita za dobro počutje, spodbudno komunikacijo in konstruktivno reševanje zapletov.

Vlogi moderatorja in ko-moderatorja se prepletata in ves čas zahtevata od nas, da se učimo medsebojnega sodelovanja, spoštovanja drugačnosti in drugačnega načina dela. Tako kot udeležencem učne pomoči tudi nam te ure predstavljajo nepretrgano učno situacijo, ki zahteva veliko stopnjo prilagodljivosti in ustvarjalnosti. Načine sodelovanja in dopolnjevanja tako nenehno nadgrajujemo.

V nadaljevanju projekta nam največji izziv predstavlja motivacija vsakega posameznika na njemu najprimemnejši način. Zunanja motivacija se je pokazala za le začasno in delno uspešno, iskanje načinov za prebujanje notranje motivacije za učenje v vsakem posamezniku pa je izziv, ki delo ohranja zanimivo in nedokončano kljub uspešnosti vseh kandidatov, ki so se z nami pripravljali na izpite.

Breda Bizjak Škof, Gorazd Šimenko, Maja Grošičar, izvajalci učne pomoči v Agori

Zavod za zaposlovanje: interesne skupine - nova oblika informiranja

Na Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje OE Ljubljana uvajamo nove oblike informiranja in seznanjanja s situacijo na trgu dela, ki naj bi brezposelnim osebam omogočila širšo razgledanost; s tem jim želimo pomagati k novi poklicni karieri. Glede na spremembe, ki jih doživljamo, ko poklicna orientacija postaja vseživljenjski proces tako z vidika dela kot zaposli-

tvenih možnosti, je dobra informacija največja dobrina, ki jo potrebujemo za uspešno poklicno kariero. Za preudarno in natančno odločanje so potrebne informacije, saj z njimi izostrimo svoje poglede tako, da iz izbranega izhodišča opazujemo prihodnost.

Novo obliko informiranja smo poimenovali interesne skupine. Namen interesnih skupin za brezposelne osebe je spoznavanje posameznih področij dela. Poklice predstavljamo iz štirih zornih kotov:

- katere lastnosti, spretnosti, interese in znanja zahteva poklic;
- kakšne so potrebe po poklicih na trgu dela v tekočem obdobju,
- kakšno je delovno področje oziroma delo v podjetju, kakšne so perspektive v napredovanju, kakšni so delovno okolje, prednosti in težave v poklicih,
- razmere v izobraževanju, zanimivosti v šolanju, življenje na šoli.

Naštete teme predstavljajo predstavniki delovnega področja, izobraževanja in poklicni svetovalci OE Ljubljana s pomočjo videotehnike, diapozitivov, pisnega materiala in z ogledi delovnega področja.

V mesecu oktobru in novembru načrtujemo predstavitve naslednjih poklicev:

6. 10. 1999, sreda: *gradbenik*

15. 10. 1999, petek: *pek, slaščičar, mesar*

20. 10. 1999, sreda: *vrtnar-cvetličar*

27. 10. 1999, sreda: *konstr. ključavničar, oblikovalec kovin*

03. 11. 1999, sreda: *elektrikar energetik, elek. elektronik*

10. 11. 1999, sreda: *mizar*

17. 11. 1999, sreda: *klepar, krovec*

24. 11. 1999, sreda: *monter-inštalater str. instalacij.*

Interesne skupine potekajo v prostorih Centra za informiranje in poklicno svetovanje, na Smoletovi 12, vsako sredo ob 9. uri. Predvidene so manjše skupine, do 15 udeležencev. Vse zainteresirane vabimo, da se prijavijo po telefonu 061 300 21 84 ali po faksu 300 21 90, Vinček Tanja.

Lenca Tomažević -Savnik, Neva Gramc-Kolenc, Zavod RS za zaposlovanje

Učna pomoč brezposelnim osebam na Koroškem

Članek koprskih kolegic o učni pomoči v enih od prejšnjih Novičk je tudi naju, Matejo in Maksimiljana, spodbudil, da napiševa nekaj o učni pomoči, ki poteka na KOR-CIS-u, Centru za izobraževanje, Slovenj Gradec, od februarja letos. Učna pomoč nama je sprva pomenila veliko neznancko, saj kljub seminarju *Odrasli se učimo drugače*, ki smo ga imeli konec lanskega leta na Dobi v Mariboru, nisva prav vedela, kaj naju čaka.

Prvi mesec so potekala različna pripravljala dela. Z mentorico Bernardo Mori-Rudolf smo pripravili celoten koncept izvajanja učne pomoči z željo, da bi program kar se da kakovostno izvajali ter tako pri brezposelnih kar najbolj povečali učno uspešnost in motivacijo za nadaljnje učenje. Pripravili smo vprašalnik o ugotavljanju potreb po učni pomoči, ki sva ga nato poslala vsem 193 brezposelnim osebam, ki so vključene v različne izobraževalne programe. Vse, ki so vprašalnike vrnili in izrazili željo ali potrebo po takšni pomoči, sva povabila na pogovor, da smo se bolje spoznali ter skupaj izdelali načrt učenja. Pripraviti je bilo treba tudi različne obrazce za vodenje statistike o izvajanju učne pomoči brezposelnim osebam, navezati stike z izobraževalnimi institucijami, kjer ti izobraževalni programi potekajo, itd.

Skoraj hkrati z učno pomočjo pa je začelo teči tudi delo v Središču za samostojno učenje. To nama je omogočilo, da predvsem pri tistih, ki imajo težave pri tujih jezikih, uporabiva kombinacijo samostojnega učenja tujega jezika na računalniku in individualnih inštrukcij.

Za najino dodatno izobraževanje skrbi najina mentorica Bernarda Mori-Rudolf, ki najino delo tudi spremlja ter naju usmerja, hkrati pa dopušča, da si delo organizirava na način, ki nama ustreza. V tem času sva obiskala tečaj Worda ter se udeležila programa izpopolnjevanja za učitelje, ki so vključeni v izvajanje programa izobraževanja brezposelnih oseb. Znanje tujih jezikov pa izboljšujeva v Središču za samostojno učenje, ko nama čas to dopušča.

Zanimanje za učno pomoč je iz meseca v mesec naraščalo. Tako smo v mesecu marcu (od 15. do 30. marca) izvedli 72 ur učne pomoči, v mesecu aprilu pa že 109 ur. Maj in junij sta bila z učnimi urami že skoraj prenatrana, saj so se bližali izpiti in zaključni izpiti. V mesecu maju je bilo realiziranih 160 ur učne pomoči, v mesecu juniju pa 140 ur.

Delo, ki ga opravljava, je sicer zelo naporno, vendar tudi velik izziv.

Mateja Puhr, KOR-CIS

Univerza za tretje življenjsko obdobje v Mariboru

Kaj je lepšega kot dati smisel svojemu življenju? Postaviti cilj, pa če še tako majhen, tudi v obdobju, ko se naše telesne in psihične funkcije upočasnjujejo - času, ko smo svoje »velike« življenjske cilje že dosegli ali celo presegli in so naši otroci že samostojni in nas ne potrebujejo več toliko kot v času odraščanja. Odlično zamisel za ta čas, lahko rečemo »prosti tek«, je k nam v Slovenijo, tedaj še Jugoslavijo, prinesla iz razvitega sveta naša najvidnejša andragoginja prof. dr. Ana Krajnc.

Spominjam se začetkov te »naše univerze«, bila sem prisotna ob njenem rojstvu in sem jo aktivno spremljala precej let. Njeni prvi koraki so zbujali nejevero v nekaterih ljudeh, ti so

malce postrani gledali prve pogumne žene in može, ki so svoj upokojski dolgčas in nesmisel začeli spreminjati v smisel - vsakega posameznika. Nekaterim je vrnitev v »šolske klopi« pomenila izpolnitev davne želje, da spregovorijo v tujem jeziku, ki se ga iz različnih razlogov niso mogli učiti, ko so bili mlajši. Spet drugim je čopič v roki dal novo samozavest in veliko veselje. Tako je nastajala naša Univerza za tretje življenjsko obdobje - vanjo se je lahko vključil vsakdo brez mature ali sprejemnih izpitov. Ljudje različnih poklicev, različnih starosti, vendar z eno skupno željo: naučiti se nečesa novega, nekaj, kar bo v celoti namenjeno zadovoljitvi osebnega zanimanja in veselja.

Novembra 1985 nas je dr. Ana Krajnc povabila v Ljubljano na sestanek, kjer nas je seznanila z dogajanjem v zahodnoevropskih državah. Tam so sindikati že leta 1979 zagotovili pravico priprave na upokojske (od enega do treh let). Zanimivo je, da so delodajalci k pripravi na to obdobje vabili tudi druge člane družine. Posameznik se je lahko sam odločil za vsebine svojega izobraževanja in tako odkril vsebino svojega tretjega življenjskega obdobja. Pomembno je bilo, da je oblikoval stališča do problemov, za katere se prej ni zanimal.

Prva Univerza za tretje življenjsko obdobje v Sloveniji je pričela delovati še isto leto v Ljubljani. Moja stanovska kolegica Eva Zakotnik je ob strokovni pomoči dr. Ane Krajnc postavila temelje tej novi obliki izobraževanja na Ljudski univerzi Maribor, zdaj Andragoškem zavodu Maribor-Ljudski univerzi. Kolegici Evi sem pri organizaciji tečajev priskočila na pomoč in po njenem odhodu v tujino sem nadaljnjih sedem let vodila Univerzo za tretje življenjsko obdobje. Kot še sedaj je bilo že v prvih letih največ zanimanja za tečaje angleškega in nemškega jezika, ki sta jih v začetku vodila Stanka Zafostnik in prof. Albin Presker. Zanimanje se je razširilo še na italijanski jezik in likovni tečaj, ki ga že od začetka z zagnanostjo vodi Martina Golija, likovna pedagoginja. Vedno večje število »tečajnikov« je pogojevalo tudi vedno večje število učiteljev v tečajih. Ti so se zavedali, da to izobraževanje ne sme biti šolsko in da naj daje nova doživetja.

Naša druženja smo razširili prek meje in tako so se udeleženci mariborske Univerze za tretje življenjsko obdobje spoprijateljili s kolegi iz Avstrije, in sicer iz Izobraževalnega doma Mariatrost iz Gradca. Na njihovo povabilo smo bili najprej mi njihovi gostje. V domu Bildungshaus Mariatrost nam je dr. Erika Horn pripravila čudovit sprejem.

Mariborčani smo bili gostitelji naslednje leto. Razkazali smo jim naše lepo mesto in se skupaj z njimi povesečili ob pesmi in plesu. Tako so postala ta srečanja že tradicionalna in potekajo vsako leto v drugi državi (izmenično Avstrija - Slovenija). Na Andragoškem zavodu Maribor, kjer zadnja leta Univerzo za tretje življenjsko obdobje strokovno vodi Slavko Pitamic, je zažive-la nova oblika skupnega preživljanja prostega časa v obliki počitnic v Poreču.

Kasneje je v Mariboru izobraževanju upokojsencev odprla vrata še Mariborska knjižnica s prof. Darjo Kramberger. Pojavile so se nove oblike izobraževanja za upokojsence, ki jim pomagajo pri aktivnem preživljanju prostega časa.

In kako je v Mariboru na tem področju danes? Najbolje je, da zavrtite telefonsko številko ene ali druge organizacije, ki se z izobraževanjem upokoјencev ukvarja, in dobili boste odgovor na vaše vprašanje. Če pa ste že upokoјeni, vas bodo radi vključili v katerega od številnih programov, saj se je v oktobru pričelo novo šolsko leto tudi na tej »univerzi«. Pa uspešen študij!

Ana - Marija Pušnik, Maribor

POSVETI, KONFERENCE

Mednarodni seminar

**Strateške podlage za razvoj učeče se družbe:
smer razvoja na Vzhodu in izkušnje Zahoda**

Tallinn, 25. do 28. november 1999

Poglavitne teme seminarja bodo:

- državno urejanje izobraževanja odraslih
- položaj izobraževanja odraslih v nacionalnih razvojnih načrtih
- raziskovanje izobraževanja odraslih v baltskih, nekdanjih sovjetskih ter srednje- in vzhodnoevropskih državah
- od ideje vseživljenjskega učenja do učeče se družbe: strategija in taktike

Informacije dobite pri Ene Käpp ali Eve Pärnapuu, telefon 00372 6 380 390, faks 00372 6 380 180, e-mail: andras@andras.ee

NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

Bolles, Richard Nelson: Kakšne barve je tvoje padalo? : praktični vodnik za iskalce zaposlitve in tiste, ki želite spremeniti poklicno pot. Ljubljana : Gnosis-Quatro, 1999. 324 str.

Your life, your work, your future : a self-development pack. Leicester : NIACE, 1998. 48 str.

Adult learning and the challenges of the 21st century : CONFINTEA, Hamburg, 1997. Hamburg : Unesco Institute for Education (UIE), 1999. 29 zvezkov

Aguilar, Pilar; Retamal, Gonzalo: Rapid educational response in complex emergencies : a discussion document. Geneve : Unesco International Bureau of Education (IBE), 1998. 47 str.

Besnard, Pierre: L'animation socioculturelle. Paris : Presses Universitaires de France, 1980. 127 str.

Case studies / introduced and edited by Michael Stevens. London : British Association for Commercial and Industrial Education (BACIE), 1988. 216 str.

Charters, Alexander N.: Comparing adult education worldwide. San Francisco ; Washington ; London : Jossey-Bass, 1981

Creative learning and active ageing : new challenges for older people. Hamburg : Unesco Institute for Education (UIE), 1999?. 9 str.

Education for the twenty-first century : issues and prospects : contributions to the work of the International Commission on Education for the Twenty-first Century, chaired by Jacques Delors. Paris : Unesco Publishing, 1998. 352 str.

International seminar on publications in continuing education / editor Alexander N. Charters. Syracuse : Syracuse University, 1972. 112 str.

Malečkar, Vilma: Evalvacija programov Usposabljanje za življenjsko uspešnost : nacionalno poročilo za leto 1998 / odgovorna nosilka in avtorica Vilma Malečkar; sodelavci: Ester Možina, Natalija Žalec, Olga Drogenik. Ljubljana : Andragoški center Slovenije, 1999. 70 str. (Projekt Funkcionalna pismenost v Sloveniji)

Multimedijski komplet za izobraževanje mentorjev študijskih krožkov [Več medijev] (pravila skupina Slavica Černoša ... et al.). Ljubljana : Andragoški center Slovenije, 1999. 3 zv., 2 videokaseti, 3 CD

Vsebina:

- Učimo se v študijskih krožkih / Sonja Klemenčič. - 1995
- Študijski krožki / Nena Mijoč, Ana Krajnc, Dušana Findeisen. - 1993

- Vodilo k multimedijškemu kompletu za izobraževanje mentorjev študijskih krožkov / avtorici Sabina Jelenc Krašovec, Natalija Žalec
- Priprava na prvo srečanje in prvo srečanje študijskega krožka [Videoposnetek] / scenarij Miran Morano ... (et al.); režija Miran Morano
- Budanje nekoč in danes [Videoposnetek] ; Akcijski cilji / pripravili Miran Morano ... (et al.)
- Pogovori s predavateljmi in mentorji študijskih krožkov [Zvočni posnetek] / pogovore vodi Miran Morano

Nickse, Ruth S.: Family and intergenerational literacy programs : an update of "The noises of literacy". Columbus : Center on Education and Training for Employment, The Ohio State University, 1990. 85 str. (Information Series ; No. 342)

Payne, John; Thomson, Alastair: Partnerships for learning : opportunities for Trade Unions and the University for Industry. Leicester : NIACE, 1998. 40 str.

Perkins, Pamela: Family literacy : parents as partners. Westminster : Teacher Created Materials, 1995. 76 str.

Van Ments, Morry: Active talk : the effective use of discussion in learning. London : Kogan Page, 1990. 144 str.

Vičič, Miroslav: Izobraževanje vodij v Zvezi tabornikov Slovenije. Ljubljana : Zveza tabornikov Slovenije, 1997. 87 str. (Taborniški priročnik)

Walton, Mike: Family literacy and learning. Dunstable : Folens, 1998. 64 str. (Folens primary professional development)

Watkins, Kevin: Education now : break the cycle of poverty. Oxford : Oxfam International, 1997. 241 str.

Adult learning and technology in OECD countries : proceedings / Round table held in Philadelphia, United States on 14-16 February 1996 ; [organised by] Organisation for Economic Co-operation and Development. Paris : OECD, 1996. 363 str. (OECD proceedings)

Bader, Gloria E.; Rossi, Catherine A.: Focus groups : a step-by-step guide. San Diego : The Bader Group, 1998. 39 str.

Bhola, H.S.: Evaluating "Literacy for Development" projects, programs and campaigns : evaluation planning, design and implementation, and utilization of evaluation results. Hamburg : Unesco Institute for Education (UIE), 1990. 306 str. (UIE handbooks and reference books)

Burt, Gordon: Do media matter in distance education? Newport Pagnell : Open and Distance Education Statistics, 1998. 172 str.

A decade of reforms at compulsory education level in the European Union : 1984-94. Brussels : Eurydice, 1997. 315 str.

Dirx, John M.; Prenger, Suzanne M.: A guide for planning and implementing instruction for adults : a theme-based approach. San Francisco : Jossey-Bass, 1997. 159 str. (A Jossey-Bass higher and adult education series)

Donley, Jan; Napper, Rosemary: Assessment matters in adult learning. Oxford : Oxfordshire County Council ; Leicester : NIACE, 1998. 120 str.

Edwards, Richard: Changing places? : flexibility, lifelong learning and a learning society. London ; New York : Routledge, 1997. 214 str.

Einsiedel, Albert A. Jr.; Brown, Lillas M.; Ross, Frances A.: How to conduct focus groups : a guide for adult and continuing education managers and trainers. Saskatoon : University of Saskatchewan, 1996. 84 str.

Erwachsenenbildung in der Zwischenkriegszeit / Hrsg. Wilhelm Filla, Elke Gruber, Jurij Jug. Innsbruck : Studien-Verlag, 1999. 268 str. (VÖV-Publikationen ; 15)

Gearing up for lifelong learning : an adequacy manual for local authorities and their partners. Leicester : NIACE, 1998. 74 str.

Gesundheit : Aspekte - Analysen - Ansichten : Vorträge, Seminare und Podiumdiskussion Bamberger Universitätstage 1986. Bamberg : Kontaktstelle für Universitäre Erwachsenenbildung, 1986. 137 str. (Beiträge und Materialien zur Wissenschaftlichen Weiterbildung)

Izobraževalni programi. Poklicno in strokovno izobraževanje. Višje strokovno izobraževanje : poslovni sekretar. Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport, 1999. 85 str.

Knowledge bases for education policies : proceedings of a Conference held in Maastricht, the Netherlands on 11-13 September 1995 / [prepared by] Organisation for Economic Co-operation and Development, Centre for Educational Research and Innovation. Paris : OECD, 1996. 173 str. (OECD documents)

Labour market policies in Slovenia. Paris : OECD, 1997. 91 str.

Magnum, Andre: Education projects : elaboration, financing and management. Paris : Unesco, International Institute for Educational Planning, 1991. 130 str.

Measuring what people know : human capital accounting for the knowledge economy / [prepared by] Organisation for Economic Co-operation and Development. Paris : OECD, cop. 1996. 114 str.

Moore, Michael G.; Kearsley, Greg: Distance education : a system view. Belmont etc. : Waldsworth Publishing, 1996. 290 str.

NLP : the new technology of achievement / edited by Steve Andreas and Charles Faulkner. New York : Quill, 1994. 354 str.

Ogrizović, Mihajlo: Problemi andragogije. Zagreb : Savez narodnih sveučilišta Hrvatske, 1966. 118 str. (Biblioteka Obrazovanje odraslih)

Perspektiven und Probleme der Erwachsenenbildung in den neuen Bundesländern / Karin-DerichsKunstmann, Christiane Schiersmann, Rudolf Tippelt, Hrsg. Frankfurt/M. Pädagogische Arbeitsstelle (PAS), Institut für Erwachsenenbildung, 1994. 214 str. (Beiheft zum Report)

Poročilo o človekovem razvoju : Slovenija 1998 / urednik Matjaž Hanžek ; avtorji Milena Bevc ... (et al.). Ljubljana : Urad za makroekonomske analize in razvoj, 1998. 109 str.

Posvet o prizadevanjih za kvalitetnejše življenje starejše generacije : zbornik referatov, prispevkov iz razprave in sklepi. Ljubljana : Državni svet Republike Slovenije, 1999. 31 str.

Prepared for life? : how to measure cross-curricular competencies = Prets pour l'avenir? : comment mesurer les compétences transdisciplinaires / [prepared by] Centre for Educational Research and Innovation (CERI). Paris : OECD, 1997. 191 str.

Reviews of national policies for education : Denmark : educating youth / [prepared by] Organisation for Economic Co-operation and Development. Paris : OECD, 1995. 126 str.

Reviews of national policies for education : France / [prepared by] Organisation for Economic Co-operation and Development. Paris : OECD, 1996. 256 str.

Reviews of national policies for education : Poland / [prepared by] OECD, Centre for Co-operation with the Economies in Transition. Paris : OECD, 1996. 154 str.

Reviews of national policies for education : Russian Federation / OECD centre for co-operation with non-members. Paris : OECD. 173 str.

Rowntree, Derek: Assessing students : how shall we know them? London : Kogan Page ; New York : Nichols Publishing, 1987. 273 str.

Savičević, Dušan M.: Priroda i karakteristike interesa u andragogiji. Beograd : Zavod za udžbenike i nastavna sredstva ; Katedra za Andragogiju Filozofskog fakulteta u Beogradu, 1992. 242 str. (Andragoška biblioteka ; knj. 6). V cirilici.

Slovensko sociološko srečanje 1999, Portorož, Bernardin, 15. do 17. april 1999: Bogata in revna Slovenija - tranzicija in 'nove' neenakosti : (materialni in simbolni vidiki socialne stratifikacije). Ljubljana : Slovensko sociološko društvo, 1999. 42 str. (Novice ; posebna št.)

Volkshochschulen, internationale Kontakte und Partnerschaften. Bonn : Institut für Internationale Zusammenarbeit des Deutschen Volkshochschul-Verbandes (IIZ, DW), 1995. 236 str. (Internationale Perspektiven der Erwachsenenbildung ; 15)

Weber, Kirsten: Life, history, gender and experience : towards a new understanding of adult learning. Roskilde : Roskilde University, 1998. 20 str. (Life history project Roskilde University ; Paper no. 1)

Women's career development across the lifespan : insights and strategies for women, organizations, and adult educators / Laura L. Bierema, ed. San Francisco : Jossey-Bass, 1998. 114 str. (New directions for adult and continuing education ; No. 80)

Working with experience : animating learning / ed. by David Boud and Nod Miller. London ; New York : Routledge, 1996. 217 str.

Foundations of lifelong education / edited by R.H. Dave. Hamburg : Unesco Institute for Education (UIE) ; Oxford etc. : Pergamon, 1982 (© 1976). 382 str. (Advances in lifelong education ; Vol. 1)

Ingram, James, B.: Curriculum integration and lifelong education. a contribution to the improvement of school curricula. Hamburg : Unesco Institute for Education (UIE) ; Oxford etc. : Pergamon, 1979. 115 str. (Advances in lifelong education ; Vol. 6)

Leiko, Marita: Continuing education in France : legislation, funding, structure. Espoo : International Association for Continuing Engineering Education (IACEE), 1994. 48 str.

Modularisation in initial vocational training : recent developments in six European countries / edited by David Raffe; authors Elly de Bruijn ... (et al.). Edinburgh : Centre for Educational Sociology, University of Edinburgh ((CES), 1992. 59 str.

Raffe, David: Innovations in training : the potential of modular courses : report of a conference held in Lisbon, June 1992, in the framework of the EC PETRA Programme. Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 1994. 78 str.

Rubenson, Kjell: Adult education and training : the poor cousin : an analysis of national policies for education. Vancouver : Western Research Network on Education and Training, Faculty of Education, University of British Columbia, 1997. 29 str. (WRNET working paper 97.12)

The adult university / Etienne Bourgeois ... (et al.). Buckingham : Open University Press, 1999. 194 str.

Alpha 97 : basic education and institutional environments / ed. by Jean-Paul Hauteceur. Hamburg : Unesco Institute for Education (UIE) ; Toronto : Culture Concepts, 1997. 372 str.

Berghe, Wouter van den: Quality issues and trends in vocational education and training in Europe. Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 1996. 43 str. (CEDEFOP document)

Bernardo, Allan B.I.: Literacy and the mind : the contexts and cognitive consequences of literacy practice. Hamburg : Unesco Institute for Education (UIE) ; Box : Luzac Oriental, 1998. 146 str.

Peter Monetti, ACS

NOVO! - Programoteka ACS na spletni strani

www.acs-saec.si/programoteka

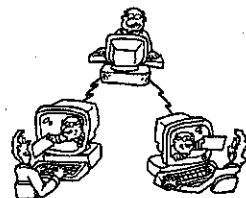
Na spletnih straneh ACS objavljamo javnoveljavne izobraževalne programe, ki so:

- oblikovani izključno za odrasle
- na novo oblikovani v skladu z veljavno šolsko zakonodajo ali jim je bila v skladu z novo zakonodajo podaljšana veljavnost

Programoteka
javnoveljavnih izobraževalnih programov za odrasle

Svetovalni kotichek ACS na spletni strani www.acs-saec.si

- za tiste, ki se želite izobraževati
- in za tiste, ki sami izobražujete

Bralcem Novičk sporočamo, da je knjižnica ACS odprta za obiskovalce v sredo in petek dopoldne od 10. do 12. ure ter v ponedeljek in četrtek popoldne od 14. do 16. ure.

Vabijeni.

Avtorje prosim, da pošljejo svoje prispevke za Novičke na računalniški disketi (to bomo vrnili), ali po elektronski pošti (maja.korosak@acs-saec.si). Priloge, ki bi jih želeli poslati skupaj z Novičkami, morajo biti jezikovno pregledane.

Urednica

ACS
SIAE